

Upravništvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Ispravitelj: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pokrajinskem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti. Corr. Post. No 11-3118
IZKljučno ZASTOPSTVO na oglaševanje in Kr. Italije in inženirstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Violenti combattimenti lungo tutto il fronte

Strenua lotta dei reparti italiani e germanici — Gravi perdite dell'avversario — 8 velivoli nemici distrutti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 9 aprile 1943-XXI il seguente bollettino di guerra n. 1049:

L'attacco nemico, appoggiato da poderose formazioni aeree, è continuato violento lungo tutto il fronte tunisino e specialmente nel settore meridionale; in conformità degli ordini le truppe dell'Asse ripiegano su nuove posizioni di schieramento.

Siloviti boji na vsem bojišču

Trdovratna borba italijanskih in nemških oddelkov
Hude sovražne izgube — 8 sovražnih letal uničenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 9. aprila naslednje 1049. vojno poročilo:

Sovražni napad, ki so ga podpirale močne letalske skupine, se je z vso silovitostjo nadaljeval vzdolž vsega tuniskega bojišča. Zlasti pa v južnem odseku; v skladu z ukazi se čete Osi umikajo na nove razvrstitvene položaje.

Italijanci in nemški oddelki so se navzile temu, da so bili osamljeni in da so sovražne kolone šle mimo njih, trdovratno borili na zaupanih jih postojankah in pri zadeli sovražnika hude izgube.

V letalskih bojih večeršnjega dne so našli lovič sestrelili 4 letala, 2 pa nemški lovič in nadaljnji 2 topništvo obrambe.

Visoka odlikovanja zaslužnih generalov

Rim, 8. aprila. s. Nj. Vel. Kralj in Cesar je na Ducejev predlog priznal naslednja odlikovanja Savojskega vojaškega reda: Generalu armijskega zbora Paulu Bernardiju, divizijskemu generalu Carlu Pellegriniju in brigadnemu generalu Luigijsu Reverberiju; odlikovanje viteškega križa istege reda pa divizijskemu generalu Taddeu Orlando in brigadnemu generalu Emilu de Cuzzu.

Divizijski general Taddeo Orlando je bil rojen v Gaeti 23. junija l. 1885., imenovan za topniškega podporočnika 29. julija 1906 in v oktobru l. 1911. odlikovan z bronasto kolajno za vojaško hrabrost na libijskem bojišču. Februarja l. 1915. je postal kapitan, l. 1917. major in je pokazal svoje bojne vrline na alpskem bojišču. Čeprav je bil zaradi zloma noge in drugih hudih poškodb v bolnišnici, se je oktobra l. 1917., ko je sovražnik začel ofenzivo, prostovoljno zopet vrnil na bojišče in vstopil v poveljništvo armade kot podčef glavnega stana za topništvo, da bi se aktivno udeležil akcije. In čim se je lahko premikal, je izvedel zelo smela izvidniška dejanja v bojni črti. Te njegove zelo visoki čuti dolžnosti je bil nagraden s srebrno kolajno. Dne 3. novembra l. 1918. si je v Tridentu zaslužil bronasto kolajno. O armadnega poveljništva je dobil nalog, naj sledi operacijam glavnih

Odlikovanja za tovariško požrtvovalnost

Rim, 8. apr. Uradni list objavlja seznam odlikovanj za civilne zasluge, ki jih je podelil Kralj in Cesar na predlog Duceja kot nagrado za pogumna in človekoljubna dejanja:

Zlata svetinja: V spomnin: Vedzu Oraxu prefektu Kraljevine 26. maja 1942/XX v Ervenicu (Zara); prefektu najčistejše fašistične vere, ki se je izkazala v novi pokrajini pri razbojniških podvigih in uporih, ko se je skoro vsak dan podajal na najnevarnejše kraje, da je urejeval in ojačeval delovanje policijskih organov v tesnem sodelovanju z državnimi oboroženimi silami. Z preizkušeno v ognju o priliki spopada, v katerem je bil ubit en upornik, trije drugi pa so bili ujeti, ter izmenaden v zasedbi ob svojem povratku v Zaro je z neustrašenim duhom skupno z nekoliko drugimi vrtili možni vzdržal hud spopad, v katerem je bil večkrat zadet in je izgubil življenje. Tako je junaško zaključil svoje življenje, ki je bilo posvečeno popolnoma veličini domovine.

Srebrna svetinja: De Michelis Emilio narednik, l. aprila 1942/TT. V Novem mestu (Ljubljana): »Opazil je vojaka, ki se je v šibkem čolnu ponesrečil na reki Krki in je v šibkem čolnu ponesrečil na reki Krki in ga je potegnil vrtinec v opasno strujo, da se je komaj držal za desko pri jeznu. Odlikovaneec je prišel k neklim svojim tovarišem na pomoč ponesrečenca. Ko se je prevrnil tudi čoln, ki se ga je posluževal od kovanec, se mu je vendarle posrečilo zgrabiti ponesrečenca in ga z največjim naporom držati na površini. Ko mu je zmanjkalo sil, je izpustil ponesrečenca in bi bil kmalu tudi sam utonil brez pomoči nekega drugega vojnega tovariša.«

Vassallo Andrea, vojak 307 bataljona »V. P.«, l. aprila 1942 v Novem mestu (Ljubljana): »Opazil je vojaka, ki se je v šibkem čolnu ponesrečil na reki Krki in ga je potegnila nevarna struja, je padel v opasni vrtinec in se je držal za desko jezna, nakar mu je prišel na pomoč neki drugi tovariš. Ko se je prevrnil tudi ta čoln, ki se ga je poslužil, je poskušal zaman pomagati ponesrečenca in je po žilavem naporu uspel, da je rešil nekega drugega vrlega tovariša, ki se mu pošle sile in se je začel utapljati.«

Dell'Arto Franco, uradnik, 26. maja 1942 v Ervenicu (Zara): »V spremstvu pokrajinskega prefekta je dal dokaze velikega spisa za dolžnost in smelosti, ko se je podajal večkrat v kraje, ki so jih ogražali zlikovci in uporniki. Med večnjo na povratku v Zaro so ga s tovariši presenetili

Reparti italiani e germanici, benchè isolati e sorpassati dalle colonne nemiche, hanno lottato strenuamente sui capisaldi loro affidati infliggendo gravi perdite all'avversario.

Nei combattimenti aerei della giornata quattro apparecchi sono stati abbattuti dalla nostra caccia, due da quella germanica altri due velivoli nemici venivano distrutti dalle artiglierie della difesa.

operativnih čet v tem mestu, v katerega je vstopil s prvimi oddelki na svojo pobudo in odredil zasedbo vseh mestnih zgradb, zaustavil je sovražne kolone in razorožil razpršene sovražnike, ki jih je nadvaldal s svojim pogumom in svojo odločnostjo. Oktobra l. 1918. je bil povišan v podpolkovnika in premeščen k glavnemu stanu. V aprilu l. 1929. je postal šef vojaškega urada v kolonialnem ministru. Dne 20. novembra l. 1930. je postal polkovnik in je l. 1934. odpotoval v Libijo. V štirih letih, ki jih je prebil v tej koloniji, je zopet potrdil svoje odlične vojaške sposobnosti. Dne 9. septembra l. 1937. je kot brigadni general poveljeval topništvu 20. armijskega zbora. Kot šef glavnega stana 3. armade v juniju l. 1938. je bil imenovan za podčefa glavnega stana za operacije v novembru l. 1939. Postal je 7. marca l. 1940. poveljnik divizije sardinskih grenadirjev in je bil povišan v divizijskega generala v maju istega leta. Od 30. novembra 1942 dalje je general Orlando prevzel posle armadnega zbora.

Paolo Bernardi je bil rojen v Torinu 21. VI. l. 1885., postal je podporočnik 25. julija l. 1906., poročnik septembra l. 1908. in se udeležil libijske vojne, kjer se je posebno odlikoval pri Sidi Saidu v dne 27. in 28. junija l. 1912., tako da je bil prvi odlikovan z bronasto kolajno za vojaško hrabrost. Februarja l. 1915. je postal kapitan, majur julija l. 1917. in se je na alpskem področju ponovno izkazal s svojo hrabrostjo ter bil drugič odlikovan z bronasto kolajno. L. 1920. je bil učenec v vojni šoli, junija l. 1926. je postal podpolkovnik in prešel v zbor glavnega stana, v decembru istega leta je postal polkovnik, poveljnik II. topniškega polka, 2. septembra l. 1932. je bil povišan v brigadnega generala in poveljnika armadnega zbora v Turinu, v avgustu l. 1939. je postal poveljnik obmejnih straž istega topniškega zbora in je bil od 11. do 25. junija l. 1940. na zapadnem alpskem področju kot poveljnik alpskega zbora. Ko je v septembru l. 1940. prevzel posle poveljnika pehotne divizije »Brennero«, je odpotoval v Albanijo in je bil tam odlikovan z viteškim križem Savojskega vojaškega reda.

v zasedi, kjer se je odločno branil in čobil zelo hude rane.«

V spomin Bardelloniju Petru, naredniku javne varnosti 25. maja 1942/XX v Ervenicu (Zara): »Kot šefer pokrajinskega prefekta je bil ponovno v krajih, ogroženih od zlikovcev in upornikov, in je vedno pokazal visok smisel za dolžnost in prezir nevarnosti. Na povratku v mesto so uporniki presenetili prefekta voz z zasedo, tu se je pridružil maloštevilnim junaškim tovarišem, da bi nudi odpr upornikom, toda kmalu nato je bil v hudem boju smrtno ranjen.

Zorič Zdenka, šivilja, 21. julija 1942/XX v Oltreju (Zara): Vrgla se je obledela na morje na pomoč vojaku, ki so ga pri kupanju odnesli valovi od brega in se je začel potapljati. Dasi jo je ovirala obleka je priplaval do ponesrečenca ter ga z veliko muko in očitno nevarnostjo spravila na varno.«

Bronasta svetinja: La Barbera Giuseppe, ženec, l. aprila 1942/XX. V Novem mestu (Ljubljana): »Opazil je vojaka, ki se je v šibkem čolnu ponesrečil na reki Krki, ptegnila ga je struja, da je padel v nevarni tok in se je z muko obdržal na jeznu. S seboj je vzel vrvi in se je nato plaval vrgel vojaku v pomoč. Plaval je proti ponesrečenca v vrtincu in je popolnoma izčrpan moral opustiti svojo plemenito akcijo, ker je sam komaj dosegel breg.«

Suhi Marjan in Suhj Stefan, l. aprila 1942. v Novem mestu (Ljubljana): »Opazila sta vojaka, ki je padel v nevarno strujo reke Krke in se je potapljaj. Prihitela sta mu s čolnom na pomoč, toda čoln se je prevrnil in sta se sama komaj rešila iz vode.

Odpor proti Rooseveltu v Zedinjenih državah

Buenos Aires, 8. apr. s. Iz Washingtona se doznava, da je senator Wandberg predložil kongresu predlog, da bi se predsedniku Zedinjenih držav prepovedalo, da bi ostal na svojem položaju več kakor dve štiriletki. Wandberg predstavlja državo Michigan, ki je že pristala na ukrep v tem smislu.

Buenos Aires, 8. apr. s. Zaradi splošnega odpora v državi in v parlamentu proti napovednemu imenovanju newyorškega župana La Guardia za generala, se je Roosevelt premislil in izjavil, da ni nikdar imel v mislih kakšnega takega imenovanja.

Čiščenje ob srednjem Doncu Dva sovražnikova bataljona uničena — Topniško obstreljevanje vojaških ciljev v Petrogradu

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 9. apr. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Z vzhodne fronte poročajo samo o bojih krajevnega pomena.

Pri očiščevalnih akcijah ob srednjem Doncu sta bila uničena dva sovražna bataljona in privedeni številni ujetniki.

Težko topniško kopne vojske je obstreljevalo z dobrim učinkom za vojno važne cilje v Petrogradu.

V Tunisu se nadaljuje veliki napad večkrat premočnih sovražnih sil proti nemško-italijanskim četam. Na južni fronti so se naši oddelki v stalno hudih borbah umaknili na nove črte. Poskusi za obkrožitev so bili zavrnjeni v ogorčenih borbah.

V srednjem in severnem odseku se je izjalovilo več manjših poskusov angleško-ameriških čet za prodor. Pri tem je bilo uničenih 33 oklopnih voz.

Sovražnik je izgubil pri dnevnih napa-

dih proti obali zasedenega zapadnega ozemlja 3 letala.

Angleški bombniki so preteklo noč metali rušilne in zažigalne bombe na zapadno nemško ozemlje. Prebivalstvo je imelo izgube. Protiletalsko topništvo na kopnem in na morju ter nočni lovič so sestrelili 15 sovražnih letal.

Izpovedi sovjetskega državljana

Berlin, 8. aprila. s. »Völkischer Beobachter« je davi začel objavljati dogodke nekega bivšega sovjetskega državljana. Vrsta člankov, ki bo redno izhajala v tem nemškem dnevniku, prihaja izpod peresa nekega vojnega poročevalca, ki je zbral obširno dokazno gradivo in ki mu je eden izmed tlikih nesrečnih sovjetskih državljanov pripovedoval o svojih doživljajih, ko se je priključil nemškim četam ob njihovem umiku za skrajšanje bojišča.

Nova nesoglasja med Giraudom in De Gaulleom Presenetljiva odgoditev De Gaulleovega obiska v Alžiru

Berlin, 8. apr. Razdobjem sorazmernega miru na bojiščih odgovarjajo vmesne politične in diplomatske faze. Vodenje obeh bojujočih se taborov navadno radi izkročajo takšne prilike za nove dogovore glede na bližnjo (novo) operacijo. Včasih se to dogaja po normalni diplomatski poti, včasih pa v direktnih stikih, ki navadno vodijo k boljšemu uspehu. V zvezi s tem je treba poudariti, da se je Os vedno posluževala druge metode, medtem ko so se njeni sovražniki dolgo izogibali osebnim stikom. Kasneje so se jih sicer oprijeli, ne le zato, ker so koristili in praktični, temveč tudi zato, ker so anglosaškim narodom dopuščali velike propagandne možnosti. Dovolj je, ako se spominimo na delovanje propagandnega aparata o priliki razgovorov med Churchillom in Rooseveltom na Atlantiku ali o priliki Churchillovega potovanja v Moskvo ali konference v Casablanci in najnovejšega Edenovega obiska v Washingtonu.

Vse to je v popolnem nasprotju s tom, kar se dogaja pri Osi, kadar se Duce in Hitler ali njiju neposredni sodelavci sestanejo, da se porazgovore o raznih vprašanjih.

njih. Ti razgovori so vedno trezni, skoro da resni in strogi v skladu s sedanjim časom. Zato jih ne spremlja nobena bučna reklama ali propaganda. Celo kronika teh dogodkov je dovoljena le, v kolikor pojasni redkobesednost uradnega sporočila. Tako je bilo večeraj, tako je danes in tako bo jutri.

Politična vmesna faza, o kateri govorimo, je nastopila, še preden je pomlad omrtvičila operacije na vzhodnem bojišču in še pred anglosaškim napadom v Tunisu. Zdelo se je, ako se ne motimo, s konference v Casablanci, kateri je odgovarjalo potovanje nemškega zunanega ministra Ribbentropa v Rim. Nadaljevala se je z obiskom kralja Borisa pri Hitlerju in z obiskom predsednika madžarske vlade v italijanski prestolnici, ki sta bila oba istočasno z razgovori Edena z Rooseveltom. Ni izključeno, da se bo to vmesno politično obdobje pred svojim zaključkom obogatilo še z novimi pomembnimi sestanki. Šele tedaj bo mogoče v vsem obsegu oceniti njegov pomen. Že sedaj pa lahko nekaj zaključimo glede naših sovražnikov. Navzlic vsemu hrupu v Casablanci in kasneje gle-

de tako zvane »sprave« med generalom Giraudom in De Gaulleom sta si oba generala še vedno v lasih. To nam dokazuje nova nepričakovana zgodba.

Že nekaj tednov so angleški in ameriški listi napovedovali »bližnji« obisk De Gaullea v Alžiru, kjer naj bi se sestal z Giraudom. Te napovedi so bile tako resnične, da se je 5. t. m. šef tako zvane »bore« se Francije« že pripravil na pot s svojimi adjutanti in svojo priljago na britanskem trimotorniku, ki naj bi ga prepeljal v Afriko. Ko so motorji že brneli in so bili opravljeni tudi pozdravi, je nenadoma prišel na letališče degolistični general, ki je prinesel brzjavko ameriškega vrhovnega poveljnika E. senhowra, ki je De Gaulleu sporočil, da ga Giraud »iz vojaških razlogov« ne more sprejeti. Agencija Reuters je učenek te brzjavke takole opisala: Na generala De Gaullea je brzjavka napravela učinek bombe, ki je trajal več minut, nakar je De Gaulle slabe volje zapustil letališče. Nekaj ur nato je bilo objavljeno sporočilo, ki pravi, da odločitev potovanja »ne bo ostala brez neprijetnih in škodljivih posledic. Ni pa povsem jasno, kdo bo imel večjo škodo. De Gaulle ali Giraud ali oba. V tem pogledu tudi komentari angleških listov niso povsem jami. Londonski list »Times« je zapisal, da se Eisenhower in Giraud »ne želita spuščati v politične razprave, ko so v teku vojaški dogodki.« »Daily Telegraph« pa je pripomnil, da bo De Gaulle našel nadomestilo v razgovoru z Edenom. Drugi listi omenjajo »se ne povsem jasen položaj«, medtem ko »Daily Mail« smatra, da je treba odklonitev Girauda pripisati novemu besedilu prisega, ki ga je De Gaulle vsilil svojim vojakom in ki se glasi: »Prisegam, da priznam generala De Gaullea kot edinega zakonitega šefa Francije in da bom posvetil vse svoje sile, da bo za takšnega spoznan, v primeru potrebe tudi z uporabo istih sredstev, ki sem se jih poslužil za borbo proti Nemčiji.« Da ta prisega Giraudu ni ljuba, zlasti v njenem zadnjem delu, je samo po sebi razumljivo. (Corriere della Sera.)

Degolistične spletke v Siriji

Ankara, 8. apr. s. V Siriji so degolistične oblasti odstavile številne visoke državne funkcije narje nacionalističnega mišljenja. Ta ukrep spravljajo v zvezo s pripravami degolistov za olajšanje njih volilnih manevrov.

Nov angleški poraz v Birmi

Tokio, 8. apr. s. Iz oficijonega vira se doznajajo podrobnosti o operacijah, ki so se pred kratkim razvile na birmanskem bojišču. V drugi polovici preteklega decembra je izbrana na angleško-indijska divizija prekorčila indijsko-birmansko mejo, da bi napadla japonske čete v Rahangu Tondaki in Rajhedangu, severnozpadno od Akiaba. Čeprav je bilo japonskih čet manj, so nad dva meseca vzdržale vse sovražne napade in omogočile zbiranje novih japonskih sil pri Akiabu. Obenem je neka druga japonska ednica prekorčila gorski greben Arakan, ki se v dolžini kakih 600 km dviga v višino 2000 do 3000 metrov, in je prve dni marca dospela v hrbet glavnih sovražnih sil. Nato je glavnina japonskih sil v Akiabu 8. marca izvršila čelni napad in uničila sovražne posadke v Aboqui, 60 km severno od Akiaba, dne 16. marca dve brigadi v pokrajini Salangare. 50 km severnozpadno od Akiaba, 25. marca pa je prekorčila reko Maju in potisnila sovražne sile v vzhodno področje gorovja Maju. Ko so japonske oborožene sile prekorčile še to gorovje, so dospole v Bengalski zaliv in presecale umik ostalih sovražnih silam, tako da je popolnoma propadel sovražni načrt o zopetnem zavzetju Birme. Iz izjav indijskih ujetnikov je razvidno, da se Angleži tudi v najnovejših bojih niso izneverili pravilu, da se morajo v prvih vrstah boriti zanje Indijci.

Prisega španskih škofov

Madrid, 8. aprila. s. V palači Pardo se danes pred državnim poglavarjem slovesno prisegli novi škofi v Barceloni in Salamenci ter pomožni škof v Madridu Dori in Ciudadu Realu. Škofnosti so se udeležili pravosodni minister kot notar, podtajnik v pravosodnem ministru in generalni direktor za cerkvene zadeve kot priči.

Počastitev spomina prvega španskega letalca

Madrid, 5. aprila. s. Na letališču Grinon pri Madridu se je v nazočnosti ministra za letalstvo vršila spominska slovesnost v spomin na prvega španskega letalca Garcia Morata. Italijanski vojaški ataše je položil lavorjev venec pod zvezde, ki spominjajo na junaškega letalca.

Novo ameriške ladje brez odpornosti

Stockholm, 8. aprila. s. V tukajšnjih pomorskih krogih so izvedeli, da so v Ameriki tehnične pomanjkljivosti pri celinskih trgovske mornarice tipe »Liberty« povzročile veliko zaskrbljenost in nemir. Odporne teh ladij proti sovražnemu napadu, se je izkazala za zelo slabo, kar je treba v veliki meri pripisati dejstvu, da so se te ladje zelo hitro gradile v serijah, zaradi česar so tudi zelo ranljive. Poveljniki neke trgovske ladje, ki je do nedavnega služil v ameriških vodah, je navedel primer, ki ga je sam videl, primer neke 12.000tonske petrolejske ladje, ki se je potopila, čim je letalska bomba eksplodirala v bližini, torej v razmerah, v katerih bi vsaka pravilno zgrajena ladja morala ostati nepoškodovana.

Slavni razvoj Kr. letalstva

Poročilo v splošni proračunski komisiji Zbornice fašijev
in korporacij

Rim, 8. aprila. s. Splošna proračunska komisija zbornice fašijev in korporacij je odobrila poročilo nacionalnega svetnika Ferretija di Castella Ferretto Piera o izdatkih letalskega ministristva v finančnem letu 1943/44. Poročevalec se je najprej spoštljivo in glinjeno spomnil vseh, ki so padli za Domovino in to vrsto orožja, in ki so, od najvišjega po azrbi do najnižjega, zaposleni v nadvse težki borbi s sovražnikom. Nato je podal kratek in sintetičen pregled selanjega stanja sovražnih letalskih sil in njih verjetnega porasta, primerjajoč te sile z letalskimi silami držav trojnega pakta. Poročilo nato navaja izkušnje, ki jih je dala ta vojna. Letalstvo je v razvoju vojnih operacij doseglo izreden pomen. Nobene kopne ali pomorske operacije si danes ne moremo zamišljati brez neposredne pomoči letalskega orožja, tako v izvidniškem, zaščitnem kakor v napadalnem pogledu.

Glede Italije in glede na posamezne operativne odseke, ki nas posebno zanimajo, s ovojne potrebe svetovale, da smo se glede vrst letal vedno bolj osredotočevali na posamezne tipe letal. Lovsko letalstvo, ki se je uvečevalo v izvidništvu in v napadih, v uveljavljanju na zemlji in v obstreljevanju s strojnimi, razpolaga sedaj z vedno hitrejšimi in spretnimi letali. Bojno letalstvo se usmerja v iskanje najhitrejših, dobro oboroženih in dobro zaščitnih letal velike avtonomije, ki se lahko sama branijo

in ki lahko letijo zelo visoko. Predvsem torpedno letalo mora biti zelo hitro in spretno, obenem pa tudi oboroženo tako, da lahko samo vzdrži neizogiben spopad s sovražnimi lovi.

Poročilo nato navaja veliki razvoj civilnega in prevoznega letalstva kot pomožnega vojnega sredstva in navaja tudi izboljšanje naprav na kopnem za čim boljše delovanje tehničnih oddelkov. Letalski potencial, je pripomnil poročevalec, je bistven: pogoj te vojne. Sestavni del tega potenciala pa niso le stroji in tvornice, temveč tudi eksperimentalno študijska središča z inženjerji, ki delajo načrte, ki zamišljajo nove tipe in vodijo delo v tvornicah, kakor tudi delavstvo samo. Politika osredotočevanja in enotne povezanosti letalske industrije je dala zadovoljive uspehe, ki dopuščajo najpopolnejšo izrabo surovin in podjetij.

Poročilo navaja naposled navdušenje, ki vlada v pilotskih šolah in v šolah za letalsko specializacijo. Mladenci, ki prihajajo v te šole, žive v gorečem pričakovanju, da bi doprinesli svoj delež k obrambi Domovine. O borbenem duhu naših letalcev dovolj zgovorno govore vojna poročila sama. Vse posadke, od poveljnikov do podrejenih se tako hrabro bore, da vzbuja občudovanje samega sovražnika. Njihova slava je potrjena tudi s številnimi odlikovanji za vojaško hrabrost, med katerimi je 34 podeljenih zlatih kolajn v enem samem letu.

Kallay o obisku v Rimu

Madžarska bo ob strani Italije in Nemčije nadaljevala
vsiljeno vojno, dokler ne bodo doseženi končni cilji

Budimpešta, 9. apr. s. Na sestanku madžarske vladne stranke, ki so se ga razen članov vlade udeležili člani osrednjega odbora in mnogi poslanci in senatorji, je pozno zvečer govoril tudi predsednik vlade Kallay. Pozdravil ga je najprej predsednik stranke, minister Lukacs, ki mu je zagotovil brezpogojno podporo stranke in izrazil veselje na velikim zadovoljstvom v vrstah stranke zaradi njegovega nedavnega obiska v Italiji in razgovorov, ki jih je imel z Ducejem. Ti razgovori so še bolj utrdili prijateljstvo in tesno sodelovanje med Italijo in Madžarsko. Takoj nato je spregovoril predsednik vlade, ki je v izčrpnem poročilu o madžarski zunanji politiki govoril o svojem obisku v Italiji. Dejal je med drugim:

Na svojem obisku v Italiji sem ugotovil, kako iskreno in občuteno je prijateljstvo italijanskega naroda za Madžarsko. V razgovorih z Ducejem, ki so se nanašali na vsa vprašanja, ki zanimajo naš dve državi, ni bilo med nama nobenih razlik v naziranjih. Madžarska bo ob strani Italije in Nemčije nadaljevala vojno, ki nam je bila

vsiljena, dokler ne doseže ciljev, ki smo si jih zastavili.

Nato je omenil obisk pri sv. očetu, kateremu je izrekel sinovsko vdanost madžarskega naroda. Svoja izjavanja je takole zaključil: Vrnil sem se z obiska v Italiji z občutkom večje vedrine in moči. Veliki Duce Italije goji iskrena in prijateljska čustva do naše domovine in kaže največje razumevanje za madžarsko politiko. Zlasti v zadnjih dneh svojega obiska v Italiji sem imel neposreden vtis o moči in volji italijanskega naroda. Povsod v Italiji se danes disciplinirano dela in sicer ob globokem in močnem domovinskem čustvovanju. Povsod sem videl mirne in smehljajoče se obraze, ki jih ima lahko samo tisti, kdor ima trdno voljo za borbo. Nikjer ni sledu o kakšni moralni pobitosti, ki bi jo sovražnik po vsej sili hotel videti, od katere pa je italijanski narod zelo daleč.

Kallayjeve izjave so vsi navzoči sprejeli s prisrčnimi in toplimi manifestacijami za fašistično Italijo in Duceja.

Obisk Visokega komisarja na Dolenjskem

Ekse. Grazioli in Zvezni tajnik Orlandini v Novem mestu, St. Jerneju, Kostanjevici, Pleterjih in drugih obmejnih krajih

Ljubljana, 9. aprila.

Visoki komisar je izvršil dolg in podoben ogled javnih in pomožnih uradov v Novem mestu, v občini St. Jernej in Kostanjevici, v kartuziji Pleterje in v drugih krajih tega obmejnega področja. Ekse. Grazioli se je mudil med prebivalstvom in se je zanimal za njihove najnujnejše težnje in potrebe. Odradil je, da naj merodajni zavodi ojačajo svoje delo, zlasti v korist onega prebivalstva, ki se je pri vsaki priliki izkazalo za vernega in delavnega. Ti poseti mestnim občinam so se izvršili brez vsake prejšnje objave in so izšli visokemu Hierarhu, Zveznemu tajniku, ki ga je spremljal, in vsem, ki so bili z njim priliko, prepricati se o miru, ki obsezuje to področje in njegovo prebivalstvo, ki se čuti zaščiteno pred nasilnostmi komunističnih razbojnikov, ki so si ohranili s svojo domoljubnostjo utvarjali, da lahko gospodarijo po teh predelih. Resnica pa je popolnoma razočarala od trditve, ki jih širijo komunisti kot svojo propagando v krajih, kjer je težko kontrolirati njihove vesti.

Potovanje Visokega komisarja in njegovega spremstva v avtomobilu in peš je najljubše zanimanje neizmernih lažnih komunističnih razbojnikov, katerih divjosti se bo tamonjske prebivalstvo še dolgo spominjalo. Udarci, ki jih je komunistično orožje prizadelo njihovim hišam in njihovim cerkvam, se bodo popravili, nikoli pa se ne bodo mogli popraviti vtihi, ki so jih dobila srca prebivalstva za vse življenje z umori, nasilnostmi in razbojništvom vsake vrste. Izrazi vdane hvalečnosti, ki so jo izkazovali Ekse. Grazioli kot predstavniku fašistične vlade žene, šolski otroci, bolniki v bolnišnicah, kmetje na polju in vrniki vseh vrst za dobroto, ki so jih prejeli od vlade, za mir in delo, ki sta se vrnila k njihovim ognjiščem, so najboljši dokaz studa, ki ga čuti to prebivalstvo nasproti komunistu ter vsakemu njegovemu delu in ki ga je obenem preveča želja, ojačena v težkih preizkušnjah, da zaščiti svojih ognjišč in po vedrem delu.

V Trebnjem

Vlak, s katerim se je peljal Visoki komisar in s katerim so se vozili Zvezni tajnik, Kvestor comm. Ravelli, poveljniki skupine Kr. karabinerjev major Giovanni, major Kr. karabinerjev, dodeljen Visokemu komisarju Baroni, major Milnucci, vodja odposlanstva prevoznih in nekateri drugi gospodje, se je ustavil v Trebnjem, kjer so bili razvrščeni oddelki Črnih srajc s praporom in kjer so pričakovali Visokega komisarja poveljniki divizije »Isonzo« general Maccario, civilni komisar za Novo mesto, general Manni Ricci, konzul Bellazzi, poveljniki Črnih srajc, poveljniki čete karabinerjev in vse krajevne oblasti. Potem, ko je pregledal oborožene oddelke, se je Ekse. Grazioli zadržal v razgovoru z navzočimi zastopniki oblasti.

V Novem mestu

Ob 9.30 je vlak prispev v Novo mesto. Pred peronom je bil razvrščen oddelki vojakov z godbo in zastavo, ki ga je Visoki komisar v spremstvu generala poveljnika pregledal. Pričakovali so ga general poveljnik pehotne divizije Cerutti, šef glavnega stana divizije, poveljniki pehotnih in topniških divizijskih oddelkov in vse ostale vojaške oblasti v kraju, tajnik Podpornega odbora tov. Varini, župan dr. Polensek, prošt msgr. Karlo Cerin, predsednik okrožnega sodišča dr. Barle, državni tožilec dr. Prijatelj, šef železniške službe Novak, dir. g.mn. prof. Dolenc, inž. Absec, direktor kmetijske šole in drugi.

Na vojaškem pokopališču

Po predstavitvi sta se Ekse. Grazioli in Zvezni tajnik Orlandini na kratko zadržala v razgovoru z navzočimi, nakar sta se z generali in ostalimi oficirji podala na vojaško pokopališče, kjer sta se poklonila padlim. Poveljniki divizije je uredil pokopališče, na katerem so pokopani vojniki divizije »Isonzo«, kar najbolj častno Visoki komisar je položil na podstavke, ki spominjajo na žrtve hrabrih vojakov in ob katerem so se razvrstili predstavniki divizije, velik lovorjev venec, povezan s trobarvnimi trakovi. Pod vodstvom kaplana je obiskal grobove in se pri vsakem izmed njih ustavil.

Takoj nato je obiskal vojaško bolnišnico, ki je posrečeno in primerno urejena v šolskem poslopju, kjer je bilo ob začetku vojne poveljništvu neke jugoslovanske divizije in ki je bilo po letalskem napadu uničeno. Pionirji divizije »Isonzo« so popolnoma obnovili notranost poslopja, od katerega so ostali samo temeljni zidovi in tako zgradili vzorno, značeno in svetlo bolnišnico, v kateri so ranjeni in bolniki odlično oskrbovani.

Med ranjenci

Ekscelencija Emilio Grazioli se je ustavil ob postelji vsakega izmed njih in se zanimal za rane in potek bolezni, za vojaška dejanja, ki so se jih bolniki udeležili in je vsakemu pustil denarni znesek. Zvezni tajnik pa je razdelil mnogo cigaret. Takoj po tem obisku je Visoki komisar odšel v poveljništvo divizije »Isonzo«, kjer ga je general Maccari v navzočnosti šefov oddelkov prisrčno pozdravil in se mu iskreno zahvalil za obisk in zanimanje, ki ga Visoki komisar ob vsaki priliki kaže za Oborožene sile. V spomin mu je poklonil spominsko kolajno divizije. Ekse. Grazioli se je v odgovoru zahvalil in poveljništvo vedno izkazano hramost junaške divizije in delež, ki ga je ta divizija dala pri uničevanju komunizma.

Po kratkem obisku v poveljništvu se je Visoki komisar podal v prostore poveljništva divizije pehote, kamor ga je spremljal general Cerutti, in od tam v civilni komisarjat, ki ima svoj sedež v isti palači. Tu je civilni komisar general Manni Ricci zbral vse najvišje oblasti in vse uradništvo komisarjata. Po predstavitvi in po pozdravi in izrazih vdanosti, ki so bile nanj naslovljene, je Visoki komisar na kratko spregovoril navzočim, sklicujoč se na zagotovila civilnega komisarja o delavnosti in lojalnosti, kakor tudi gorečnosti

negovih sodelavcev, pri čemer je izrazil svoje prepričanje, da bo tudi v bodoče vsakdo z vsemi svojimi silami in v popolni lojalnosti doprinesel k l. g. stanju prebivalstva in bodočnosti mesta in njegovega ozemlja.

Pozdrav duhovščine v stolnici

V kapiteljski cerkvi, kamor se je Visoki komisar nato podal, ga je čakal prošt msgr. Cerin z vsem kapiteljem. V imenu duhovščine in vernikov je msgr. Cerin najvišjega predstavnika Vlade pozdravil in mu izrekel iskreno zahvalo za stalno skrb, ki jo je posvetil cerkvi v Novem mestu, kakor tudi za dela, ki so bila izvršena in so v teku, da bi se tako ohranila in podarila vrednost kapiteljske cerkve, zlasti pa nenavadne podzemeljske kripte, ki je bila postavljena l. 1400 in ki je v pokrajini edina te vrste. Visoki komisar je zbrano stal nekaj časa pred oltarjem in nato obkroževal v njem čudovito Tintorettovo sliko sv. Nikolaja. V odgovor na pozdrav prečita in v slovo od duhovščine je zagotovil, da bo tudi v bodoče skrbel, da se cerkve in verske umetnine ohranijo in zaščitijo in se tako ohrani njihovo potrebno dostojanstvo.

V St. Jerneju

Takoj po obisku v cerkvi so Visoki komisar general Maccario, Zvezni tajnik in spremstvo odpovali v St. Jernej. Po kratkem postanku med vojniki je visoki Hierarh obiskal trg in se ustavil na glavnem trgu med prebivalstvom, ki se je takoj zbralo z županom Jordanom in župnikom na čelu, čim je zvedelo za prihod visokega gosta. Visoki komisar se je razgovarjal z navzočimi kmeti in kmetkami in se zanimal za njihove razmere, za prehrano in druge potrebe. Nato je obiskal cerkev in župništvo ter je pustil županu znesek za občinske reče. Župniku pa za cerkev Ob odhodu iz trga je Visoki komisar srečal šolarje, ki so se pravkar vračali iz šole. Ustavil se je med otroke, ki so ga po rimsko pozdravili in se takoj strlil okrog njega. Kasneje so ti isti šolarčki na glavnem trgu čakali na njegov povratek, da ga pozdravijo.

Ob državni meji

Po St. Jerneju je Visoki komisar obiskal Brezovico, Šmarje in druge manjše kraje, kjer so ga čakali oddelki protikomunistične milice in prebivalstva. Na vseh postankih se je Visoki komisar razgovarjal s častniki in protikomunističnimi milicniki ter se zanimal za njih hrambo delovanja. Na tem področju si je Visoki komisar ogledal tudi dela za zgraditev obmejne žične mreže, ki bo tvorila državno mejo in ki jo pionirji divizije naglo postavljajo.

V Pleterjih in Kostanjevici

Ekse. Grazioli se je nato ustavil v samostanu v Pleterjih, ki je bil deloma od komunistov požgan, kar vidijo komunisti v kartuzijskih simbol tistega katoličanstva, ki ga on tako sovražijo. Sprejel ga je prior dr. Leopold Edgar. Visoki komisar si je v njegovi družbi ogledal cerkev, v kateri je polno prelepih lesenih kipov nato pa del samostana, ki je bil požgan in ki se sedaj popravlja pri čemer je zagotovil priorju, da se bo zanimal za naglo dovršitev obnovitvenih del. Po ogledu knjižnice je zapustil samostan in se podal v Kostanjevico, kjer si je ogledal napredek dela za postavitev obmejne mreže in nato mesto samo.

Ko se je vračal preko St. Jerneja se je Visoki komisar ustavil na trgu, kjer se je medtem zbralo prebivalstvo s šolarji, ki jih je bil poprej srečal in ki so sedaj prišli z veliko trobojnico na čelu. Ekscelencija se je ustavila sredi prebivalstva in otrok, ki so mu v menju trga podarili šop poljskega cvetja kot zraz svoje hvalnosti. Ko je pregledal oddelke vojakov divizije »Isonzo« je nadaljeval svojo pot v Kostanjevico, kjer si je po ogledu del, ki smo jih omenili, ogledal še v spremstvu poveljnika posadke župana Likarja in tajnika Podpornega urada Laurija kraj sam. Tudi tu se je podal na župništvo in je govoril s prebivalstvom, zanimalo se za najnujnejše potrebe in skrb prebivalstva.

Ko se je popoldne vrnil v Novo mesto se je ogledal okrožno sodišče, kjer ga je predsednik pozdravil v imenu sodnikov in uradništva in izrazil čustva lojalnosti ter predstavil visokemu gostu svoje sodelavce Ekse. Grazioli je pozdravil vse navzoče in izrazil prepričanje, da bodo predstavniki prav ce tudi v bodoče kakor doslej izvrševali svojo dolžnost pošteno in lojalno. Od tu se je podal v Fašistični dom te občine.

Na trgu so se zbrali otroci mladinskih organizacij, v Fašističnem domu pa oddelki kmetičkih gospodinj, s katerimi sta se Visoki komisar in Zvezni tajnik zadržala v razgovoru.

Ustoličenje občinskega sveta

Po naglem obisku v hranilnici je Visoki komisar odšel v občinski urad, kjer ga je v veliki dvorani pozdravil župan in se mu zahvalil v imenu mesta, ki je prišel se enkrat obiskat in se obenem udeležil otvoritvene seje občinskega sveta. Dr. Polensek je zagotovil Visokemu komisarju svojo voljo in odločnost svojih sodelavcev, da bodo lojalno delali v korist prebivalstva. Ekse. Grazioli se je zahvalil za pozdrav in izjavil, da je vzradočen, ker je mogel prisostvovati seji občinskega sveta, ki bo — kakor je prepričan — lojalno in pošteno deloval v korist prebivalstva, kajti vsi, ki ga sestavljajo, se gotovo zavedajo važnosti svoje naloge. Svoja kratka izjava je visoki gost zaključil s pozdravom Kralju, Duceju in Oboroženim silam. Preden je odšel iz občinske hiše, je izročil županu denarni znesek za občinske reče. Tudi pri odhodu so Visokega komisarja živahno pozdravljali dečki iz GILA, ki so ga obkolili in vzklikali Duceju.

Okrog 15.30 je Visoki komisar obiskal žensko bolnišnico, kjer ga je sprejel ravnatelj dr. Perko, ki mu je izrazil zahvalo zdravstvenega in pomožnega osebja ter tudi bolnikov in vsega prebivalstva za znanje, ki ga je vsak čas pokazal vrhovni šef pokrajine za ta zavod. Ekse. Grazioli mu je zagotovil, da bo tudi v bodoče ostalo tako, ker Duce hoče, da se pomaga potrebnim. Obisk v bolnišnici je nudil priložnost za ponovni ogled krasne opreme in organizacije tega zavoda, za čigar zdravstveno

Zaplomba imovine upornika Dragutina Turka

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svoji naredbi št. 6. novembra 1942-XXI št. 201 in št. 2. 7. januarja 1943-XXI št. 2 o zaplombi imovine upornikov, glede na predlog okrajnega civilnega komisarja v Ljubljani št. 20. marca 1943-XXI, upošteva, da je po preiskavi, opravljeni po členu 6. naredbe št. 6. novembra 1942-XXI št. 201, šteti Turka Dragutina nezn. očeta in Antonije Turk iz Podpeči za upornika po členu 2. nav. naredbe in da je torej njegova imovina zaplenjena, odloča:

Zaplomba se vsa premoženja in nepremična imovina, brez izjeme, lastnina upornika Turka Dragutina nezn. očeta in Antonije Turk, roj. 26. julija 1913 v Presejru, biv. v Podpeči št. 1, delavca, v prid Zavoda za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini.

Pozivajo se po členu 7. in v izogib kazenskih odelb po členu 8. naredbe št. 6. novembra 1942-XXI št. 201 vsi morebitni imetniki premoženja po katerem koli naslovu in dolžniki Turka Dragutina, naj prijavijo v 30 dneh od dne objave te odločbe Zavodu za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini, Napoleonom trg 7/II, stvari, ki jih imajo in dolgovajo, katere mu dolgujejo, s preproveljo vrniti njemu ali drugemu stvari ali dolgovanj znesek tudi le deloma plačati.

Ta odločba je takoj izvršna in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 5. aprila 1943-XXI.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino: Emilio Grazioli

Izpred vojnega sodišča

Vojaško vojno sodišče Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil Slovenija-Dalmacija, odsek v Ljubljani, je izreкло naslednjo sodbo v zadevi proti:

Tomcu Valentinu, sinu Franca in Frančiške Gregorije, rojenemu v Podložu 7. II. 1916, tam bivajočemu, nahajajočemu se v zaporu. Obtožen je bil:

a) zločina po čl. 4. Ducejeve naredbe št. 3. X. 1941, ter dodatkov, ker je od junija 1942. bil član prevratne družbe Osobodilne fronte in je pripadal vojaški organizaciji te družbe;

b) zločina po čl. 16. Ducejeve naredbe št. 3. X. 1941, ker je od junija meseca 1942. do 20. januarja 1943. sodeloval pri oboroženem krdelu na Bačni gori s namenom izvrševanja zločinov, ki jih predvideva omenjena naredba;

c) zločina po čl. 2. Ducejeve naredbe št. 24. X. 1941, ker je v omenjenih okoliščinah posedoval in nosil orožje brez dovoljenja.

Iz teh razlogov je sodišče Tomca Valentina spoznalo za krivega pripisanih mu zločinov in ga obsodilo na skupno kazno do smrtne ječe z vsemi zakonitimi posledicami, na plačilo razpravnih stroškov in pristojbine za sodbo. Odredilo je, da se sodba objavi v izveščju v »Jutru«.

Ljubljana, 31. marca 1943-XXI.

Vojaško vojno sodišče Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil Slovenija-Dalmacija, odsek Ljubljana, je izreкло naslednjo sodbo v zadevi proti:

Krčiču Francu, pok. Franca in pok. Jospine Kovač, rojenemu 15. dec. 1919. v Borovnici in tam bivajočemu na št. 87, nahajajočemu se v zaporu.

Obtožen je bil:

a) prapadništva oboroženemu krdelu (čl. 16. Ducejeve naredbe št. 3. X. 1941), ker je od 15. januarja 1942. sodeloval pri oboroženem krdelu, ustanovljenem s namenom izvrševanja zločinov proti varnosti države; krdelo je taborilo na nekem hribu blizu Kozjeka in je nosilo izmisljeno ime »Istok«.

b) nedovoljene posesti orožja in streliva (čl. 2. Ducejeve naredbe št. 3. X. 1941), ker je od 15. junija 1942. v okolici Kozjeka in Cerknice nosil vojaško puško s pripadajočimi strelivom;

c) poskušene napada na življenje pripadnikov Oboroženih sil (čl. 7. Ducejeve naredbe št. 3. X. 1941), ker je zvečer 15. januarja 1942. v Bezujski v hči Popka Antona št. 33 napadel narednika Kr. karabinerjev Venzia Franca ter finančnega stražnika Boga Bruna z namenom, da tu ubije, ter povzročil s strelji in z ubodi smrt prvega, drugega pa poškodoval, a je od udarca okrevaj po 10 dneh.

Iz teh razlogov je sodišče spoznalo Krčiča Franca za krivega zločina sodelovanja pri oboroženem krdelu in nedovoljene posesti orožja ter ga obsodilo na do smrtne ječe z vsemi zakonitimi posledicami ter na plačilo razpravnih stroškov in pristojbine za sodbo. Onostilo ga je obdolžitve napada na življenje pripadnikov Oboroženih sil zaradi pomanjkanja dokazov. Odredilo je objavo sodbe v izveščju v »Jutru«.

Ljubljana, 31. marca 1943-XXI.

osebje in strelniške sestre je Visoki komisar izrekel besede pohvale.

50.000 lir za bolnišnico usmiljenih bratov

Naslednji obisk je veljal bolnišnici Usmiljenih bratov, katerih prior Trampuž je Visokega komisarja pozdravil s toplimi besedami in izjavami priznanja za blagotnost naklonjenost, ki jo je vlada pokazala za to bolnišnico. Po končanem obisku, med katerim je Visoki komisar ogledal tudi novo začeta dela, je izročil priorju znesek 50.000 lir za zboljšanje bolnišnice.

Se pozneje je Ekse. Grazioli obiskal zavod »Nashe gospe«, kjer ga je pozdravila mati prednica in ostale redovnice ter je tamkaj prisotnega zborovskega petju gojnik, ki so mu podarile šopek cvetja. Zanj dva poseta dneva sta bila namenjena tvornica Pence in Povha, ki jih je Visoki komisar pregledal podrobno in se zanimal za posamezne naprave, za tekoča dela in za vprašanja, ki so važna za razvoj obeh industrij.

Ko je pregledal čisto četo z godbo in zastavo in se poslovil od zastopnikov oblasti, je Visoki komisar ob 17.30 zapustil Novo mesto. Na vseh postajah in povsod, kjer je bil prej na obisku, je Ljubljanska zveza poskrbela, da so bile vojakom razdeljene mnoge cigarete. V Trebnjem sta bila Visoki komisar in Zvezni tajnik še enkrat pozdravljeni od oddelka mladičnikov, ki je bil razvrščen na postaji. Malo po 20. se je Visoki komisar vrnil v Ljubljano.

Gospodarstvo

Maksimalni cenik št. 9

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je na podlagi naredbe št. 17. z dne 8. maja 1941-XXI določil naslednje maksimalne cene v prodaji na drobno in debelo za spodaj navedeno blago (v oklepajih so navedene dosedanje cene, kolikor so spremenjene):

Cene na drobno.
Cene na drobno, pri katerih je všteta trošarina, veljajo za mestno občino Ljubljano in so določene takole:

1) Kruh iz enotne moke v kosih do 400 g 2.30 lire, v kosih od 400 do 1000 g 2.20 lire; **lesnine** iz enotne moke 3.90 lire za kg (4.15); **enota pšenična moka** 2.70 lire (2.75); **enota koruzna moka** 2.20 lire; **riž** navadni 2.70 lire (3.15); **fižol** 6 lir za kg (doslej navadni 6, boljši 6.90 lire).

2) **Jedilno olje** (olivno) 14.70 lire za liter (15.80); **suvo maslo** 28.40 lire za kg (28.90); **slanina soljena** 19 lir za kg; **mast** 17 lir za kg (18).

3) **Kis**, 4% vinski 6.35 lire za liter (5.20).

4) **Mleko** 2.50 lire za liter (2.20); **kondenzirano mleko** v dozah po 880 g 15.90 lire za dozo, v dozah po 385 g 7.55 lire za dozo.

5) **Sladkor**: sladkorna sipa 8.25 lire za kg (7.90); v kockah 8.35 lire (8).

6) **Mehka drva**, razgazana, franko skladišče trgovca v Ljubljani 33.60 lire za stot; mehki robanci (žamanej), približno 1 m dolgi, franko mestno skladišče 40 lir za stot; **trda razgazana drva** 40 lir za stot (38); **enotno milo**, ki vsebuje 23–27% kisline, 4.10 lire za kg (4.50).

Cene na debelo.

Cene na debelo so naslednje (vse franko skladišče prodajalca, vključno embalaža, izveščji pri kis, in vreče; brez trošarine):

1) **Testenine** iz enotne moke 340 lir za stot (355); **enota pšenična moka** 236 lir za stot (241.30); **enota koruzna moka** 190 lir (195); **riž navadni** 240 lir za stot (272.75); **fižol** 524 lir za stot (doslej navadni 520, boljši 600).

2) **Jedilno olje** (olivno) 1460 lir za stot (1511.35); **suvo maslo** 2.650 lir za stot; **slanina osoljena** 1560 lir za stot (1567.25); **mast** 1.430 lir za stot (1.473.55).

3) **Kis**, 4% vinski 491 lir za hl (400).

4) **Mleko** kondenzirano, zaboj z 48 dozami po 880 g 634.50 lire, zaboj z 48 dozami po 385 g 301.30 lire odprto blago 1.773 lir za stot.

Gospodarske vesti

— **Italijansko švicarski trgovinski odnos.** V Milano je bil te dni občni zbor Švicarske trgovske zbornice za Italijo. Letno poročilo zbornice pozdravlja trgovski sporazum, ki je bil 22. novembra tanskega leta sklenjen med Italijo in Švico. V tem sporazumu se je Švica zavezala dobavljati Italiji predvsem določene orodne stroje in strojne dele. Italija sama pa dobavlja Švici limone, mendeje, konjoplo, svilu, celulozno volno, in sivo svilo, žveplo in druge izdelke. Na obnem zboru so bile pojasnjene interese, s katerimi se določbe sporazuma o ključnem plačilnem prometu.

— **Novi ladja italijanske družbe za dunaško plobo.** Leto 1941. je bila s sedem v Budimpešti ustanovljena italijanska dunaška paroplovna družba »Sindac«, ki je oddala budimpeštanski ladjedelniški varčilo za gradnjo dveh velikih dunaških ladij. Že lani je pričela družba obratovati s prvimi ladijcem, ki je bil zgrajen v Budimpešti, te dni pa je bil dograjen drugi ladijalec, ki je dobil ime »Lombardija«.

— **Uvoz rib iz Turčije.** Na podlagi nedavno sklenjenega italijansko-turškega sporazuma je te dni turško trgovsko ministrstvo v Ankari izdalo italijanski družbi »Federzi ne Nazionale degli Industriali della Pesca« dovoljenje za izvoz rib v vrednosti 15 milijonov turških funtov, in sicer v kompenzacijo za italijansko dobavo raznega blaga v enaki vrednosti.

— **Gospodarske vesti iz Hrvaške.** Hrvatska deželna banka, ki spada v interesno sfero nemške Dresdnerbanke in dunaške Ländersbanke, je objavila podatke o bilanci za preteklo leto, iz katerih je razvidno, da se je bilanca vsota povečala od 470 na 715 milijonov kun. Po odbitku 0.6 milijona kun za pokojninski fond uslužbenecv znaša za preteklo leto čisti dohodek skoro 6 milijonov kun. Upravni odbor bo predlagal običnemu zboru, da družba obnovi izplačevanje dividend, ki naj znaša za preteklo leto 4 odstotke.

— **Oddaja stanovanj v Zagrebu.** Na podlagi zakonske odredbe o rekvizicijah v svrhu zvedbe važnih državnih nalog, ki je bila izdana v marcu in naredbe notranjega ministra o nastanitvi aktivnih državnih in samoupravnih uslužbenecv, aktivnih pripadnikov oborožene sile delavcev in ostalih oseb, katerih službovanje je v državnem interesu, je zagrebska mestna občina objavila razglas, po katerem so pod zaporo uporabljeni na področju Zagreba, ki se lahko uporabijo za nastanitev omenjenih oseb. Hišni lastniki in najemniki stanovanj v Zagrebu ne morejo sami razpolagati s stanovanji, odnosno sobami, temveč smejo oddajati stanovanja in sobe v najem ali podnajem le na podlagi odločbe mestnega poglavarstva, ki določa tudi višino najemnine, če ne prde do sporazuma. Istočasno je mestna občina pozvala vse hišne lastnike, da prijavijo za stanovanje pripravne prazne prostore, prostore, ki se ne uporabljajo, prostore, v katere se je najemnik od 15. marca vselil brez dovoljenja, prostore društev in klubov, ki jim je edini namen zabava ali družabnost, stanovanja in dele stanovanj, ki so bili spremenjeni v poslovne prostore po 10. aprila 1941. stanovanja oseb, ki niso zaposlene v mestu, odnosno v bližnji okolici, razen upokojenecv, če so že pred upokojitvijo stanovali v mestu. Kolikor ti prostori ne bi bili zadostni za nastanitev v uvodu navedenih oseb, se lahko za nastanitev uporabijo prostori zasedenih stanovanj, ki niso neobhodno potrebni. Zato so pod zaporo stavljeni vsi prostori v Zagrebu, ki so sposobni za nastanitev oseb in so razveljavljeni vsi pravni posli, sklenjeni za te prostore po objavi tega razglašja.

— **Štednja z električnim tokom v Nemčiji.** Nemški državni urad za električno gospodarstvo je izdal določbe o omejitvi potrošnje električnega toka za razsvetlavo v gostinskih in hotelskih obratih ter v prodajnih in razstavah in obratih obrtnega gospodarstva. Potrošnja električnega toka za razsvetlavo se mora v primeri s po-

5) **Sladkor**: sladkorna sipa 786 lir za stot (736), v kockah 799.20 lire za stot (749.20).

6) **Drva mehka**, franko vagon postaja Ljubljana 23.40 lire za stot; franko skladišče mestne občine v Ljubljani 28 lir; **trda drva** franko vagon postaja Ljubljana, stara manj kakor 4 mesece 27.70 lire za stot, stara nad 4 mesece 29.70 lire (doslej enotno 27.50); **trda drva** franko skladišče mestne občine v Ljubljani 33.50 lire za stot (32.10); **enotno milo** s 23 do 27% kisline 368.25 lire za stot (361).

Gornje maksimalne cene določajo v kategorični obliki mejo, pod katero se morajo stvarno gibati cene pri veletrgovcih in trgovcih na drobno; iz tega naravno sledi, da je mogoče prodajati cene, toda nikoli dražje. Trgovci na drobno, ki nimajo v zalogi blaga cenejših vrst, so dolžni prodati potrošniku po isti maksimalni ceni enako blago višje vrste.

Pri prodaji na debelo je cenik obvezen za vsa pokrajina, pri prodaji na drobno pa le za mestno občino Ljubljano, vendar velja za civilne komisarje kot smer-nica pri urejanju cen. Civilni komisarji lahko za svoja območja določijo še nžje cene, vse popravke navzgor pa morajo predložiti prej v odobritev Visokemu komisarju. Zgoraj navedene cene se zaokrožujejo tako, da deli nad 2.5 cent. daje 5 cent., deli pod 2.5 cent. pa se ne upoštevajo.

Ta maksimalni cenik mora biti izvečen v vseh skladiščih, prodajalnah in obratovalnicah, ki prodajajo v njem navedeno blago. Izvečen mora biti na vidnem in kupcu lahko dostopnem mestu. Na posameznih predmetih za prodajo na drobno morajo biti vrhu tega listki z oznako cen. Blago, za katero so bile cene objavljene v prejšnjih cenikih, sedaj pa cene ne bi bile vsebovane v tem ceniku, se prodaja po prejšnjih cenah, če ni bila za dotično blago s posebno odločbo Visokega komisarjata, odseka za določanje cen, odobrena drugačna cena.

Dostava goriva na dom se sme zaračunati po 3 lire za stot; tehtarina in kolek se računata posebej. Enako se lahko računalo in izkazalo posebej državne takse pri dobavi javnim ustanovam.

Konzul prof. Saša Baljić:

Etična načela ustaškega pokreta in Nezavisna Država Hrvatska

Ob drugoj obletnici državne samostojnosti

Ustaški pokret hrvatskega naroda je emanacija zgodovinskih dogodkov in vseh peripetij, katere je hrvatski rod tekom stoletij doživel. Vkljub temu, da so že v davni izgubili dinastijo hrvatske kraljeve krvi, so Hrvati pod vodstvom ne manj znamenitih svojih vojvod, knezov in bavev čuvali svojo svobodo, svetost domačega ognjišča in svojo narodno bit. Zavest o narodni samostojnosti je naša vedno najodličnejši odraz v starodavni hrvatski ustanovi — Saboru — ki je ostro bedel nad hrvatsko narodno državnostjo in nad svojim narodnostnim ozemljem. Zato so se tudi Hrvati ohranili na svojem od Boga odrejenem ozemlju, čeprav na križišču kultur in ras ter najtežjih nasprotij. Vzhod in Zapad sta se borila preko te zemlje, kadar so Hrvati vedno ostali nezrušljiva jama na braniku Evrope in evropskih narodov proti divjemu Vzhodu. Radi tega so kot edini narod v Evropi dobili Hrvatski prilevek Antemurale Christianitatis. Politična in kulturna zgodovina vseh narodov Evrope priznava to nepobitno resnico tako Hrvatski kakor hrvatskemu narodu. Nikoli, še leta 1566. glavni padel branec Hrvatske svobode, a zapadu kultur. Na teh pradednih etičnih načelih stoji nadaljnja narodna in politična borba Hrvatov. V tej bitki so Hrvati, v težkih časih podjaljnosti in razcepljenosti hrvatskega naroda, napli napoj boš v Italiji, ki je postala glavna Hrvatske v borbi za duhovni preporod in narodno zedinjenje. Po obisku Italije je Kvaternik vzbudil narod 1. 1871 k upor in staro padel, a Oče Domovine dr. Anton Starčević, njegov tovariš, je nadaljeval borbo v Saboru, med narodom pa je ustvaril politično in narodno hrvatsko, zahteval zedinjenje vseh Hrvatov ter dokumentarno poudarjal hrvatsko državnost pravo. Ta hotenja so postala vera vseh Hrvatov, predvsem pa mladine. Saj tudi ni Hrvata, ki ne bi bil šel skozi starčevićevsko šolo, utemeljeno 1861 z zgodovinskim govorom v Saboru in popularizirano po Hrvatski pravaški stranki.

Ko pa je hrvatski narod po prevarah in izdajah ter pod krinko samoodločbe narodov na osnovi Versajskega diktata prišel v državni sestav neke balkanske tvorbe, je prišel njegov najtežji križev pot. Kakor prerok Jeremija na razvalinah Jeruzalema je zatočil vodja hrvatskega kmetijskega naroda Stjepan Radić, hrvatski tribun in narodni učitelj, ko je v viziji preokoval, da je vstopanje Hrvatov v srbski državni organizem nemogoče in nevarno. Ali tako je najbrž hotel Usoda in tedanja znešljiva ter brezglavost v Evropi, da so Hrvati — namesto da bi jo dobili — izgubili svojo državno samostojnost. Vsi poznamo in vsi naporji Hrvatov so bili zaman, nam Radić je padel dne 20. junija 1928 kot žrtev srbske hegemonije.

Hrvatska pravaška stranka, pritisnjena ob steno ter onemogočena že leta 1918 ni imela niti vpliva niti moči. Vendar je hrvatski osvobodilni duh in njegovo hrepenenje po samostojni hrvatski državi tlelo kakor plamen pod žerjavico. Dve desetletji so bili Hrvati varani, preganjeni in tlačeni. V času, ko je velika občesa misel v bledi državni tvorbi hotela izbrisati vse kar je hrvatskega, se je razpalnil ogenj naravnega etičnega občutja, da je treba končno napovedati boj, dolžer se narod ne doteže jarna in izvojuje narodna svoboda. Zastopnik belega Zagreba, prestolnice vseh Hrvatov, dr. Ante Pavelić je dan po proglasitvi diktature v Jugoslavijo dne 7. januarja 1929. ustanovil v najtežjem krogu svojih političnih sodelavcev revolucionarno organizacijo pod imenom »Ustasa« — hrvatska revolucionarna organizacija. S tem je bila začrtana nova doba politične borbe hrvatskega naroda pod geslom »Ustasa«, katerega simbolistični znak »U« odgovarja vsakemu odporu za očuvanje svetega domačega ognjišča: za očuvanje časti, ponosa in svobode. Tedaj je ustaška revolucionarna miselnost prevzela vse svoje hrvatskega naroda in do zadnjega kotička hrvatske zemlje je šlo šepetaje od ust do ust ime ANTE in »ZAP« (žirno Ante Pavelić). Prišla so preganjanja, zapor, obdelanja in zahrbitni umori hrvatskih Ustasov, a uporna misel je v narodu rasla in osredotočila njegovo zavest v en sam ideal: Svoboda in Nezavisna Hrvatska Država. Razvijala se velik narodni pokret, ki v vsemi svojimi silami zajema vsa hrvatska srca, a hrvatska mladina daje temu razpoloženju duška z besedo in delom, polagajoč na oltar domovine ves svoj zanos. Ustaški Poglavinik Dr. Ante Pavelić se je takoj umaknil v prijateljsko Italijo, v zemljo, v kateri so Hrvati že od nekdaj gledali zibelko duhovnega in narodnega preporoda in katero so si postavili v svoj program kot vzor. Tu je razvil svojo delavnost ter organiziral revolucionarno gibanje med Hrvati v domovini, pa tudi drugod po Evropi in Ameriki. Italija, domovina Duceja Benita Mussolinija, je bila tedaj edina država v Evropi, ki je uspešno in neustrašeno dvignila prapir proti nasilnim sistemom plutokracije, lažne demokracije, židovske masonerije ter komunističnega boljševizma s tem, da je ustvarila v svoj državi nov ustroj in z njim močno oslombo za ozdravljenje drugih narodov Evrope. Prati vsem slabim rezultatom Versajskega diktata, ki je, mesto da svet umiri, razvil pravi vulkan v svetu, je Duce prvi dvignil svoj glas ter prvi razburkal gnilo vodo evropskega ravnovesja, sprožil val fašističnega pokreta. V tej zemlji močnega fašističnega pokreta je naš Poglavinik, v ozračju, v katerem nastaja duhovni preporod naroda, prebujenje zdrave nacionalne zavesti, kjer klije zdrava misel iskrenega sožitja svobodnih narodov in težnja po definitivni izgraditvi nove Evrope, snoval svobodno Hrvatsko ter priporil hrvatski narodni stvari mednarodni značaj in pomen. Vsa Domovina mu sledi, vse stranke in stranci prevzema ena misel: Hrvatska puška na hrvatskem ramenu, Hrvatski denar v hrvatski žep. V svoji hiši svoj gospod. Hrvati izven Hrvatske, razsejani daleč po svetu, posvečajo vse svoje moralne in materialne sile službi ustaško-osvobodilne misli.

Ko se je svet razdelil v tri izrazite tabore: v boljševiško-komunističnega, židovsko-kapitalističnega (anglo-ameriškega) in fašistično-nacionalno socialističnega, italijansko-nemškega, so se tudi Hrvati po prizadevanju svojega Poglavnika uvrstili v sistem Osovinskih sil, h katerim po svoji kulturi, zgodovini, miselnosti in pradedni narodni želji kot del Evrope pripadajo. V tem je veličina Poglavnika Nezavisne Države Hrvatske, v tem leži dinamična sila Ustaškega pokreta, temelječa na vseh pozitivnih načelih narodne etike, katere je desetega aprila 1941. rodila svobodno in neodvisno Hrvatsko, ko je, skoraj brez odpora, propadla Versajska tvorba Jugoslavija in je postal hrvatski narod samostojen in svoboden.

Ustaštvo je prineslo v Nezavisno Državo Hrvatsko jasno odrejeno načelo o samostojnem zgodovinskem imenu Hrvat in Hrvatska, katero se ne da z ničemer nadomestiti niti zamenjati. Pred 14 stoletji so Hrvatske ustvarili svoje današnje narodno ozemlje in postali političen narod: rodbinski, gospodarski in vojaško organiziran z vsemi atributi popolne in prave državnosti. Ker so tako prišli do prirodne in zgodovinske pravega do suverenosti na celokupnem narodnem ozemlju, to je do samostojne in neodvisne države, pripada Hrvatom tudi pravica izvojevati si to svobodo z orožjem v roki.

Ustaški pokret nosi v sebi tudi nadaljnje osnovno etično načelo o pravici hrvatskega naroda do obče sreče in blagostanja, tako celote kakor tudi vsakega posameznika.

Da se enkrat za vselej konča razlikovanje in cepljenje narodnih sil po slankovski razliki, da se za vselej obračuna z različnimi teorijami o narodu in narodni pripadnosti, je ustaštvo proglasilo prirodno in od nekdaj v zavesti hrvatskega naroda tleče etično načelo o popolni enakosti in narodni skupnosti vasi in mesta ter vseh stanov. Kmetstvo je temelj in izvor vsega življenja in radi tega glavna in najmočnejša osnova hrvatskega naroda. Kdor nima svojega izvora, porekla in trajne zveze z vasio ni pravi Hrvat, ampak človečenec. Samo takšna narodna enotnost more biti lastnik vseh tvojih duhovnih dobrin hrvatskega naroda, z njimi razpolagati in se z njimi okoriščevati. Z ustaško kretljivo so bili izbrisani demokratični in kapitalistični sistemi kartelov in favorizirana izkoriščevanja naravnih bogastv hrvatske zemlje in domovine. To kar j. nosilo s seboj korupcijo duha, rušilo rodbino, ubijalo pld, pomnoževalo proletarijat, edujalo in raznarodovalo na tisoče hrvatskih sinov, podpiralo močne plutokracije in brezdušni materialistični kapitalizem, potlačilo brezboštvo, širilo mirane ideologije in lažno demokracijo — so ustaška načela zamenjala z novo etikoi: dela in lastništva, dolžnosti in odgovornosti, moralnega življenja rodbine in ozke povezanosti vseh njenih članov z narodno skupnostjo. »Dela je temelj vsake vrednote, a temelj vsake pravice je dolžnost. Po delu se meri stopnja vrednosti vsakega posameznika.« A tudi temu mora biti predpostavljena korist celokupnega narodnega blagostanja. Vse pa nove gospodarskega življenja morajo biti »samo častno delo in vir dostojnega življenja delavcev, a ne kopiranje narodnega premoženja v rokah kapitalistov.« Kdor v Hrvatski državi, v naši zemlji, ne bo delal za domovino, za državo, kdor ne bo socialno delal za hrvatski narod, ta ne bo mogel za sebe zahtevati nikakršnih pravic, pravi Poglavinik 25. marca 1942. Ustaški Poglavinik torej zahteva, da mora biti vsak Hrvat vzor marljivosti, da mora delati kakor mravlja, biti zbran in razsojen ter zato tudi velikodušen, pošten in moralen. Sam pravi: »Nisem prišel vladati, temveč delati.«

Rodbina je celica narodne skupnosti. V rednem rodbinskem življenju in pravilno versko vzgojenem naraščaju jezi gospodarska moč hšne zadruge in vsega naroda, jezi preizkušena vojaška krepost posameznika in obrambena moč hrvatskega naroda. Poglavinikove odredbe o prepovedi in smrtni kazni radi nasilne odstranitve te lesnega ploda so vsekar jedro moralnih, nacionalnih in političnih vrlin Ustaškega pokreta. To zlo, ki je ostalo kot nevarna dediščina po vseh mogočih sistemih, preizkušeni na hrvatskem narodnem telesu, da mu oolabi življenjsko moč, znanja narodno silo in končno izkorenini debila tisočletnega hrvatskega gozda, je sedaj odstranjena na splošno zadovoljstvo vseh Hrvatov ter na srečo in korist hrvatskega naroda.

Narodna prosveta, ki je bila prej nedovoljna ter je nosila protinardno in nehrvatsko obeležje, je po ustaških načelih pol leg svobode najvažnejše etično načelo v obnovljenem narodnem in državnem življenju hrvatskega naroda. Prosveta mora biti obča last vsega naroda, ki naj počiva na njegovi nadarjenosti in sposobnosti ter mora na vseh poljih znanosti in umetnosti nositi samo hrvatski značaj.

Enakost vseh državljanov, brez razlike veroizpovedi, pred zakonom in v zasedanju javnih služb v Nezavisni Državi Hrvatski najbolje dokazuje organizacija Hrvatske pravoslavne cerkve, katere demantira vse podvige »jugoslovansko-srbskega« Londona, da ne naglasimo posebej gradnjo velike Poglavinikove mošeje v Zagrebu za hrvatske muslimane, ki so na oltar domovine položili največ žrtve v borbi s komunistično-četniškimi tolpari. Poglavinikova Hrvatska pozna samo državljan, a ne gleda na njihovo nacionalno ime, še manj pa na versko pripadnost, ker v moderni Hrvatski v sklopu nove Evrope ne bo prostora za srbskajansko-balkansko politiko. S ponosom lahko naglasim, da je na tisoče otrok ne samo rimokatoliške ali muslimanske, temveč tudi pravoslavne, katerih starši so padli kot žrtve odmetnikov, našlo državno zaščito pa tudi skrb in zaščito hrvatskega metropolita dr. Alojzija Stepinca. To je hrvatska etika — etika Poglavinikove Države.

Kot jamstvo za napredek zemlje in blagostanja naroda izvaja Poglavinik obnovo države in narodnega gospodarstva. »Plug in brana Hrvatov so hrana, a Ustaša njegova obramba«, pravi Poglavinik. Radi tega je takoj prišel z izsuševalnimi deli močvirnatih

krajev, da jih napravi rodovitne, da ne bo več govora o pasivnih krajih, kakor jih je pušal prej sovražnik ter jih celo namerno zanemarjal. Kakor veliki Duce v Italiji ustvarja Poglavinik v novi Hrvatski kulturna tla, da zagotovi prebivalstvu kruha a delavnim rokam posla, organizira vse veje gospodarskega življenja, ustvarja nacionalne sindikate in korporacije ter tako poživlja vse narodne sile za splošni blagor zemlje. Zida delavske domove, otloška zavetišča in domove, urejuje socialno varnost vojnih invalidov, vojnih vdov in drugih žrtve vojne. Ustvarja petletni načrt za obnovo države, po katerim bo vidna vsa blagodat svobodne domovine in Poglavinikovega dela za njo.

Čeprav se Hrvatska razvija v vojnem času, v katerem se bore hrvatske legije rano ob rami s svojimi velikimi zavezniki Italijo in Nemčijo za novi red v Evropi in na svetu, ima še težave z ostanki velikosrbske šovinistične mafije, ki uživa vso podporo Moskve in Londona. Velikansko število žrtve četniško-komunističnih tolpa, požgane vasi in oropana mesta, porušeni mostovi in uničena podjetja ne morejo zloiniti narodnega duha, ki je močan, kakor je bila močna Italija, ko so ji bile pod zaščito pokojnega demokratskega toruma Društva narodov vsiljene zloglasne sankcije, da se uniči njena vitalna sila in onemogoči poslanstvo, ki ji ga je Usoda namenila. Hrvat je neustrašen vojak, malo zahteva, a mnogo prenaša ter s tem ustvarja čudeže. Z njim se ne morejo primerjati plačanci ter anglo-ameriški vojaki, potrebni velikega udoba. Hrvatski vojak se bori na strani močne Italije in italijanskega naroda s pispelnim srcem ter jasnim delom, bori se na strani Nemčije in njenega discipliniranega in treznega naroda, bori se skupno z vsemi evropskimi narodi, ki večajo svojo usodo s silami Osi in ki bodo rešili ter obnovili Evropo. Kajti: »brani«

V taborišču lesenjač

Kdor stopi v hladnem marčnem jutru v veliko naselje lesenjač Todtove organizacije, kjer je zbirališče za delavce, ki odhajajo proti vzhodu, ne bo nikoli pozabil pisane slike, ki jo mu jo nudili možje, pripadajoči skoro vsem evropskim narodnostim. V tem središču sliši človek lahko vse evropske jezike — piše nemški vojni poročevalec Hans Götthmann. Tod skozi morajo vsi, ki so dali svoje sile za delo prostovoljno na razpolago ali pa so bili najeti s pomočjo posebnih uradov. Pot vseh je enaka: kajti vsi stremijo k istemu cilju. Kmalu bodo zaposleni pri stavbenih delih in poslani na vzhod, da bodo izvršili v delo, ki je poverjeno Todtovi organizaciji. Vsakomur, ki pride v to taborišče, je pot že predpisana. Najprej se mora javiti v prijemnem uradu, sledi rentgenološki pregled, ki pomaga presoditi njegovo sposobnost, od tam ga pošljejo v centralno pisarno, kjer mu izroče delovno knjižico, nato ga preobčelo ter dodelijo transportni koloni. Nihče ne sme zapustiti taborišča, dokler niso njegove osebine in službene razmere popolnoma pojasnjene. Pri tem izpraševanju sodelujejo oddelki nemške oborožene sile in delovnega urada in največji skladnosti. Za Nemca, ki so na poti skozi to taborišče, je jasno predvsem to, da ne sme biti več vojni obveznik, mora pa biti sposoben za delo, če hoče, da ga pošljejo v vzhodne pokrajine. In tako se dogaja, da sreča človek v tem taborišču poleg mož s sivimi bradami tudi 16-letne globlode mladenčice, ki so prišle same s svojimi očeti. Srečujejo se tukaj številni drvarji in gozdni delavci in sudetki delavci, med katerimi so napol starci in napol otroci, toda vsi se dovolj krepijo, da lahko primejo za delo.

Mnogi so že oblečeni v rjavo uniformo. Nekateri so v taborišču že tretji ali četrti, ter se petič odpravljajo na delo. Novinci prihajajo v civilu s prtljajo v kovčkih in nahrbtnikih ter so začuden, ko se znajdejo v nekakšnem jezikovnem Babilonu.

Približno 600 delavcev dnevno odrine iz tega taborišča na določeno mesto. V taborišču so, kakor smo rekli, zastopane vse narodnosti. Tu so poleg Nemcev Italijani, Španci, Francozi, Bolgari, Belgijci, Flamci,

Un nostro apparecchio da caccia in volo — Italijanski lovec v poletu

čast in svobodo Hrvatske je najvišja dolžnost vsakega Hrvata, pravi Poglavinik.

Ves socialni in gospodarski ustroj, vsa moč uprave in sila narodne obrambe nosijo v sebi etiko ustaštva. Iz nje bodo tudi v boljši bodočnosti izvirala vsa stremiljenja narodnega življenja. Na teh načelih se bodo vzgajali najmlajši Hrvati. »Hrvatje so bili že poprej, a ni bilo Ustašev, a ker ni bilo Ustašev, ni bilo hrvatske države. Če v bodočnosti ne bi bilo Ustašev, ne bi bilo niti hrvatske države.« (Poglavinik)

Načela Ustaškega pokreta vsebujejo etično zavest hrvatskega naroda o njegovi samostojnosti, o njegovi samostojnosti in njegovi tiscletni državotvornosti. V tem leži moč Poglavinikove Ustaške Hrvatske. To zagotavlja napredek države, njeno svobodo ter samostojno sodelovanje pri izgraditvi nove Evrope a fašistično Italijo in nacional-socialistično Nemčijo.

pa niso tudi skupine po 1000 do 2000 delavcev. S skupinami, ki štejejo nad 5 mož, potuje vedno transportni vodja, ki skrbi posebno za to, da se inozemci nikoli ne vozijo brez spremstva.

Delavec že v taborišču izve kolika bo njegova meza, dočim je za stanovanje, oskrbo in obleko že preskrbljeno, kajti ta stvar je zadeva Todtove organizacije. Poleg tega pomaga Todtovi organizaciji tudi vojska. Poleg normalne meze prejme vsak delavec posebno doklado, ki je prilagljena dokladi, katero prejemajo pripadniki nemške vojske. Meza se ravna po stopnji, stopnja pa zavisi od predizobrazbe in strokovne usposobljenosti delavca. Zasluge za prvih 10 dni prejme delavec navadno že na svojem določenem mestu in ga lahko takoj obrne sebi v prid. Organizacija, ki skrbi za vse te stvari, deluje velikopotezno in brezhibno.

Taborišče nudi »prehodnikom« vse, kar potrebujejo. Ima lastno pralnico, razne delavnice za obrtnike, spalnice za delavce ter skrbi tudi za zabavo bodisi z gledališkimi ali pa kinematografskimi predstavami. Tudi muzike ne manjka. Taboriščna godba je sestavljena iz 14 do 15-letnih dečkov.

Med barako, ki je določena za prenočevanje in centralnim uradom za izplačevanje mezd — pravi dopisnik — sem srečal starega možička z belo brado. Povedal mi je, da je delal že pri Orelu in Brjanskem ter ni kazal prav nič nejevolje, da odhaja zopet na pot. Njegova rjava uniforma je bila sicer nekam ohlapna, vendar ga to ni nič motilo. Sredi pomenka me je zapustil ter se podel z menažko h kotlu, da se je najedel, kajti brez dela ni jela, pa tudi brez jela ni dela...

Raztegnitev obveznosti poseka

čez ozemlje občin Šmihel—Stopiče—Radatoviči—Metlika—Gračac—Adlešiči—Vinica—Stari trg—Mozelj in Fara

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svoje navedbe z dne 8. maja 1942-XX, št. 87, z dne 6. junija 1942-XX, št. 111, z dne 10. junija 1942-XX, št. 115, 23. novembra 1942-XXI, št. 213, 7. decembra 1942-XXI, št. 225, in z dne 12. februarja 1943-XXI, št. 20, in smatrajoč iz vojaških razlogov za potrebno, da se raztegne obveznost poseka ob drugih cestah pokrajine in vzdolž zemljiškega pasu čez ozemlje: Šmihel—Stopiče—Radatoviči—Metlika—Gračac—Adlešiči—Vinica—Stari trg ob Kolpi—Mozelj in Fara, odreja:

Člen 1. Obveznost poseka, odrejena z navedbo z dne 8. maja 1942-XX, št. 87, se razširi nadalje na zemljiške pasove po 150 m širine ob obeh straneh naslednjih cest in sicer povsod za celo prago:

St. Jernej—Šmarje—Pietrice St. Jernej—Orehovica—Makronog. Ratoč—Brusnice, Ckava—V. Slanik—Gaberje, Novo mesto—Gotna vas—Vežka voda—Sela pri Jugorju—Šuhor—Sv. Anton—Metlika—Črmošnjice—Stopiče—Orehok—Dolž Črmošnjice—St. Jošt—Hrušica od križišča kote 635 cesta, ki gre čez predele Ugljariča do kote 689, Rakitna—Brezovica—Gornje Preserje—Podpeč, Podpeč—Jezero—Podkraj—Tomšelj, Ligojna—Horjul—Zakaneč—Dvor, Borovnica—Vrhnika—južna stran ceste, samo v odseku med Ribicem in Pritiskom, križišče Gorenja vas—Grintovec, Mala gora—Polom—Stari log, Velike Lašče—M. Slevica—Sv. Gre-

gor—Sodražica—Vagovka—Hrib, Laze—Ivanje selo, Planina—Unec, Grahovo—Gor. Jezero—Stari trg, Turjak—Vel. Lipljene—Šentjurje, Velike Bloke—Lužarji—Karlovača—Mala Slevica, Zagradec—Ambrus—Zvirče.

Člen 2. Na način, v mejah in v rokah, določenih v navedbi z dne 12. februarja 1943-XXI, št. 20, se mora izvesti posek zemljiškega pasu do stika s pasom po navedeni navedbi, tako da poteka čez omeje občin:

Šmihel—Stopiče—Radatoviči—Metlika—Gračac—Adlešiči—Vinica—Stari trg ob Kolpi—Mozelj—Fara v smislu planimetričnega načrta, ki ga določi in poobči vojaško oblastvo na način iz prej navedene navedbe.

Člen 3. S posekom iz prednjega člena 2. pridobljeni les morajo lastniki, kolikor je za to prikladen, obdelati v partijah po merah, ki jih določi vojaško oblastvo, kateremu se morajo te partije tudi ponuditi v nakup.

Člen 4. Nespremenjene veljajo za obvezni posek pasov po tej navedbi določbe, za kšitelje teh pa kazni iz navedb z dne 8. maja 1942-XX, št. 87, in z dne 12. februarja 1943-XXI, št. 20.

Člen 5. Ta navedba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 2. aprila 1943-XXI.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:

Emilio Grazioli

KULTURNI PREGLED

Umetniški razvoj Rika Debenjaka

Leta 1940 je priredil v Ljubljani prvo kolektivno razstavo svojih del slikar Riko Debenjak. Razstava je vzbudila splošno pozornost prijateljev domače umetnosti, saj je mladi slikar predenel z nekaterimi močnimi in prikupnimi odlikami svoje slikarske nadarjenosti. Posebej je

bilo takrat opaziti, koliko se je Debenjak učil pri starih mojstrih in s kakimi srečnimi prijemi je združeval njihovo izkušnost v oblikovanju in kolorizmu s sodobnimi slikarskimi težnjami. Riko Debenjak je imej takrat za seboj dolgoletno šolanje na beograjski umetniški akademiji, ki jo je ta absoluten ljubljanski realke dovršil l. 1937. Bivanje v tujini pa mu je odprlo globlje vpoglede v umetnost starejših slikarjev in mednarodno priznanih mojstrov in vzornikov.

V času, ko je priredil Debenjak svojo prvo kolektivno razstavo v Ljubljani, je preživljal težko zdravstveno krizo, iz katere se je naposled srečno izmotal in se z novim vzgonom polotil slikarskega dela. To, kar je ustvaril v zadnjih dveh letih, potrjuje znova in z novimi poudarki nade, ki so jih poznavalci umetnosti polagali v nadaljnji razvoj Debenjakove umetniške osebnosti. Včeraj so si povabljeni zastopniki listov in umetniški kritiki ogledali razstavo, ki jo je Riko Debenjak pripravil v zgornjih prostorih Obersnelove galerije in ki bo odprta v dneh od 11. aprila do 3. maja. Razstava obsega okrog 60 del, po večini slike v olju; v manjšem prostoru so razstavljene risbe. Po izbiri slikarskih motivov, po načinu njih obdelave, spominjačem zdaj na stare mojstre, zdaj na naše impresionistične mojstre in posebej še po notni svojega kolorizma razodeva razstava vidne znake Debenjakove umetniške rasti, njegovega razvoja in kvaliteta njegovega izpolnjevanja. Razstava je pestra in po vsem svojem, slehernemu formalno-revolucionarnemu eksperimentiranju est-

Lastna podoba — risba s kreda

Dama portret, študija

